

Ба Шурои диссертатсионии
6D.KOA-029 назди Донишгоҳи
миллии Тоҷикистон (734025,
Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе,
кучаи Буни Ҳисорак, бинои
таълимии 15)

Такризи

номзади илмҳои фалсафа, Қурбоншоев Илҳом Ҷумахонович ба
автореферати диссертатсияи Зайналов Қурбон Мирзоевич дар мавзуи
“Таҳлили илмӣ-фалсафӣ ва иҷтимоии принсипи антропӣ” барои дарёфти
дарачаи илмии номзади илмҳои фалсафа аз рӯи ихтисоси 09.00.11 –
Фалсафаи иҷтимоӣ

Мубрамияти мавзуи интихобкардаи диссертант дар он зоҳир
мегардад, ки муҳокимаи муосири эҳё шудани принсипи антропӣ нишон
медихад, ки андеша ва тасаввурот дар бораи он аллакай дар таълимоти
қадимаи фалсафӣ дарҷ шуда буданд. Аз ҷумла, агар ба принсипи антропӣ
аз нуқтаи назари монандии микрокайҳон ва макрокайҳон назар кунем,
пас, масъалаи инсон ва Олам дар доираи ҷаҳонбинии антикӣ бо тарзи
зерин ҳал мешавад: Кайҳон антропӣ аст, инсон низ кайҳонӣ мебошад.
Антропӣ будани мафкураи дунёи антикӣ дар пайдо кардани ақида оид ба
Кайҳон ва монанд будани инсон ифода меёбад (саҳ 4).

Пойгоҳи таҳқиқотро меъёрҳои муайянгардида дар методологияи
таҳқиқоти илмӣ, аз қабиле таҳлили ратсионалӣ, воқеъбинона, бо
далелҳои муътамад асоснок ташкил додаанд.

Фарзияи таҳқиқотии муаллиф дар мушаххас намудани мазмуни
принсипи антропӣ, ҷойи он дар низоми донишҳои фалсафӣ ва
дастовардҳои табиатшиносии муосир, ошкór намудани робитаи он бо
ақидаи таҳаввулоти глобалӣ ва назарияи ноосфера ифода меёбад.

Барои амалисозии мақсадҳои асосӣ диссертант ҳалли вазифаҳои
гуногунро дар дар пеш гузоштааст, аз ҷумла :

– муайян намудани мазмуни ақидаҳои антропӣ дар таърихи фалсафа
ва табиатшиносӣ, мушаххас кардани истилоҳоти «антропӣ» ва
«таҳаввулоти ҷаҳонӣ»;

– таҳлил намудани намунаҳои муосири принсипи антропӣ, нишон
додани мушкilotи антропӣ бо ҷанбаҳои онтологӣ ва гносеологияи
ғояҳои табиатшиносӣ ва фалсафӣ оид ба бавучуд омадани Олам;

– муқаррар намудани робитаи принсипи антропӣ ва ғояи
таҳаввулоти глобалӣ;

– ошкор кардани низоми мафхумҳои назариявӣ ва ғояҳои илмӣ, ки дар асоси он робитаи мутақобилаи принсипи антропӣ ва ғояи таҳаввулоти глобалӣ ба вучуд меоянд, таҳлили нуктаи назаре, ки бо фаҳмиши ин мушкилиҳо алоқаманд аст;

– таҳқиқи муқобилияти аксуламали инсон бо табиат дар қаринаи принсипи антропӣ ва ғояи таҳаввулоти ҷаҳонӣ, истифодаи ин қарина дар ташаккулёбии ақидаи нави таҳаввули ноосферогенез ва коркарди асосҳои иҷтимоӣ-фалсафии назарияи ноосфера.

– дар доираи мазмуни фалсафӣ, илмӣ-табиӣ ва иҷтимоӣ оид ба робитаи принсипи антропӣ ва ғояи таҳаввулотгароии глобалӣ таҳқиқи гузариши зисткурра ба ноосфера (курраи хирад), асоснок намудани зарурати кор карда баромадани илми нав таҳти унвони ноогеника. (саҳ 8).

Зимни таҳқиқоти рисолаи диссертатсионӣ муаллиф сарчашмаҳои гуногуни илмиро мавриди омӯзиш қарор додааст. Далелҳои асосноки илмӣ, ки аз ҷониби аксарияти олимон ва муҳаккикон пазируфта шудаанд, ташкил медиҳанд. Асоснокӣ ва дурустии натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионии гузаронидашуда бо таҳқиқи маҷмуи миқдори зиёди сарчашмаҳои илмӣ-табиӣ ва фалсафӣ ифода ёфта, бо методологияи усулҳои диалектикӣ, объективӣ, таърихӣ, мантикӣ, муқоисавӣ ва равиши низомнокӣ тасдиқ карда мешаванд.

Хулоса ва тавсияву пешниҳодҳои диссертант аҳаммияти баланди бунёдӣ ва илмӣ дошта, татбиқ ва истифодаи онҳо дар амалия аз манфиат холӣ нест.

Соҳтори рисолаи таҳқиқотӣ аз аз муқаддима, ду боб, хулоса ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат аст.

Боби аввали диссертатсия – **“Принсипи антропӣ ва фаҳмиши илмӣ-табию методологияи он”** унвон гирифтааст. Диссертант таҳқиқи масъалаи мазкурро дар бархурду муносибатҳои назариявӣ нисбати фаҳмиши принсипи антропӣ таҳлил кардааст. Аз ҷумла чунин қайд кардааст: “Оғози баҳс оид ба масъалаҳои принсипи антропӣ баъд аз Б. Картер бо андешаҳои А.Л. Зелманов алоқаманд аст, ки дар худ яке аз аввалин намунаҳои шарҳи принсипи антропиро ифода мекунад”(саҳ. 15).

Боби дуюми диссертатсия – **“Принсипи антропӣ дар таносуб бо ғояи таҳаввулотгароии глобалӣ”** ном гирифтааст. Дар боби мазкур қайд гардидааст, “Дар доираи меъёрҳои умумӣ равиши таҳаввулотгароиро нисбат ба принсипи антропӣ чунин баён намудан мумкин аст: Коинот дар ҷараёни бетанаффуси таҳаввулот қарор дорад, пайдоиши ҳаёт ва хирад ҳамчун натиҷаи қонунии ин раванд мебошанд. Дар ҳолати таҳияи

окилона назарияи таҳаввулоти глобалӣ ва алоқамандии он бо принсипи антропӣ ҳатман бояд ба ҳисоб гирифта шавад, ки пайдоиши хирад ва аҳамияти он барои таҳлили таҳаввулоти Коинот дар зинаи ноосферогенез аҳамияти калидиро дорад” (саҳ. 18).

Дар хулоса натиҷаҳои асосии илмии таҳқиқоти диссертатсионӣ ва тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳо ҷамъбаст гардидаанд.

Муҳаққиқ вобаста ба мавзӯи диссертатсионӣ 4 мақола дар нашрияҳои тақризшавандаи ҚОА-назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷоп расонидааст.

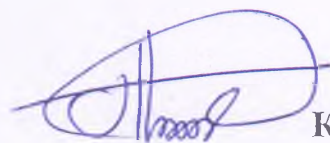
Автореферати диссертатсияи Зайналов Қ.М. дар мавзӯи “Таҳлили илмӣ-фалсафӣ ва иҷтимоии принсипи антропӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои фалсафа аз рӯйи ихтисоси 09.00.11 – Фалсафаи иҷтимоӣ ҷамъбасти таҳқиқоти комилу пурра ба анҷомрасида мебошад.

Бо вучуди ин, муваффақиятҳо автореферати диссертатсия аз камбудихо оро ғайб нест. Аз ҷумла, дар автореферат камбудихое низ ҷой доранд, ки бештар ҳислати техникӣ доранд. Аммо аҳамияти илмии диссертатсияро кам намеkunанд.

Автореферат ҷавобгӯи талаботи бандҳои 31 ва 33-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ гардидааст, буда, муаллифи диссертатсия Зайналов Қ.М. ба дараҷаи илмии номзоди илмҳои фалсафа аз рӯйи ихтисоси 09.00.11 – Фалсафаи иҷтимоӣ сазовор мебошад.

Муқарриз:

номзоди илмҳои фалсафа
и.в. мудири шӯъбаи масалаҳои
фалсафии дини ИФСХ ба номи
А. Баҳоваддинови АМИТ н.и.фалсафа

Курбоншоев И. Ҷ.

Суроғаи муқарриз:

734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, х. Рудакӣ, 33
Тел.: (+992)935676720.

Имзои Курбоншоев И. Ҷ.- ро т тасдиқ менамоям:

Нозири калони Шӯъбаи кадрҳои ИФСХ
ба номи А. Баҳоваддинови АМИТ

«29» 04 _____ 2024 с.

Абдурахмонзода Б. А.